

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Aleksandra Dolgań

ekspertka dydaktyczna

Nauczyciel obróbki mięsa – wiedza i umiejętności dydaktyczne

Słowa kluczowe: wiedza i umiejętności dydaktyczne, aktywne nauczanie, nauczycielka/nauczyciel, uczestniczka/uczestnik projektu

1. Wprowadzenie

Według Prof. J. W. Legowicza „Nauczyciel to ten, który nie włącza, a wyzwala, nie ciągnie, a wznosi, nie ugniata a kształtuje, nie dyktuje a uczy, nie żąda a zapytuje...”

Kompetencje nauczyciela to jego wiedza i umiejętności, które każdego dnia są definiowane na nowo. Jak pisze J. Dzierzgowska, kiedyś było łatwiej, gdyż nauczyciel był praktycznie jedynym dawcą wiedzy, która zmieniała się na tyle wolno, że raz zdobyte wykształcenie starczało na całe życie [Dzierzgowska 2005]. Współczesny styl życia, zaawansowane i wciąż rozwijające się technologie informacyjne, odkrycia naukowe, powodują zmianę oczekiwań wobec wymaganego profilu kompetencji nauczyciela. Dziś potrzebny jest nauczyciel zdolny kształtować wśród swych uczniów umiejętność uczenia się, skuteczną komunikację interpersonalną, efektywną pracę zespołową oraz twórcze rozwiązywanie problemów. Tak zdefiniowany cel implikuje na nowo definiowanie katalogu kompetencji nauczyciela, wzbogacając go o konieczność sprawnego posługiwania się problemowymi metodami nauczania a także o refleksyjną postawę wobec swego zawodu – otwartość na krytykę stanowiącą podstawę w poskramianiu poczucia własnej nieomyślności [Leon, za Komar 2000].

2. Metodologia badawcza

Niniejszy raport przedstawia wyniki diagnozy początkowych kompetencji dydaktycznych nauczycieli obróbki mięsa – uczestniczek/uczestników Projektu „Nauczyciel obróbki mięsa w szkole XXI wieku”.

Celem przeprowadzonych badań było określenie poziomu wiedzy oraz umiejętności dydaktycznych badanych nauczycielek/nauczycieli. Zgromadzone dane zostały pozyskane dzięki wykorzystaniu testu wiedzy z zakresu dydaktyki, ankiety dydaktycznej, formularza oceny dydaktycznej lekcji oraz formularza oceny indywidualnej prezentacji dydaktycznej.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Test wiedzy z zakresu dydaktyki był w zdecydowanej większości testem wielokrotnego wyboru, składającym się z 45 pytań zamkniętych i 5 pytań otwartych. Zakres merytoryczny przeprowadzonego podczas 4 spotkań diagnozujących testu pogrupować można w 5 następujących kategorii: podstawy dydaktyki, aktywne nauczanie i uczenie się, motywacja do nauki, proces oceniania uczniów, ewaluacja i autoewaluacja nauczycielek/nauczycieli.

Ankieta dydaktyczna miała charakter informacyjny i służyła zebraniu opinii uczestniczek/uczestników projektu na temat ich własnych kompetencji dydaktycznych. Pytania w niej zawarte dotyczyły wiedzy z zakresu oceniania, aktywnych metod nauczania, budowania atmosfery na zajęciach, komunikowaniu się z uczniami, motywacji, utrzymywania czujności uczniów na lekcjach a także umiejętności w tych obszarach i miały formę czterostopniowej skali, w której 1 – oznaczało ocenę najwyższą a 4 – ocenę najniższą.

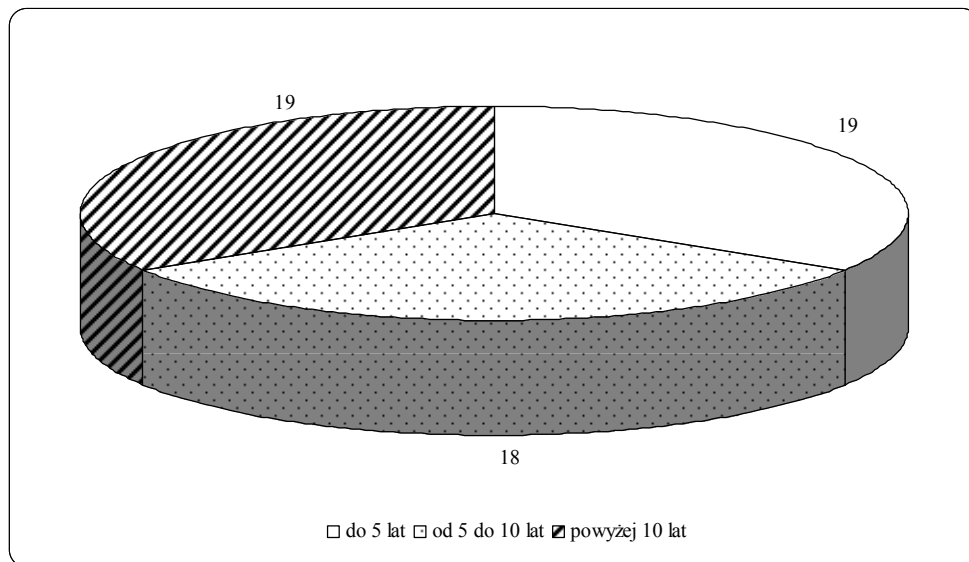
Nagrania 56 lekcji poddane zostały analizie, w której wykorzystano formularz oceny dydaktycznej złożony z 18 kategorii, ocenianych za pomocą czterostopniowej skali (brak, dostatecznie, dobrze, bardzo dobrze). Katalog w/w obszarów był następujący: przedstawia cel i wartość lekcji; buduje strukturę zajęć; ukierunkowuje uczniów na nowy materiał; odwołuje się do wiedzy potocznej uczniów, emocji, uczuć, doświadczeń i zainteresowań; wywołuje motywację do nauki, mobilizuje do wysiłku, stosuje nagrody, pochwały; korzysta z różnych pomocy dydaktycznych; skutecznie się komunikuje; prezentuje pozytywną mowę ciała; podaje przykłady; zadaje pytania, naprowadza; pyta o zrozumienie, wątpliwości, zachęca do zadawania pytań; nawiązuje do opanowanego materiału; przestrzega struktury zajęć, systematyzuje, uogólnia, podsumowuje; utrzymuje czujność uczniów; uczy samodzielnego działania, myślenia, rozwiązywania problemów; zachęca do samodzielnego zdobywania wiedzy; wykorzystuje aktywne metody nauczania; konsekwentnie organizuje pracę w grupach; tworzy dobrą atmosferę na lekcji.

Podczas spotkań diagnozujących, jednym z zadań postawionych przed uczestniczkami/uczestnikami projektu było przedstawienie 8. minutowej prezentacji dydaktycznej, podczas której ocenie dydaktycznej podlegało: przedstawienie celu i wartości prezentowanych treści; ukierunkowanie na nowy materiał; odwołanie się do doświadczeń, uczuć, emocji; język werbalny; mowa ciała; zachęta do zadawania pytań; nawiązanie do posiadanej wiedzy; organizacja prezentacji; zbudowanie sytuacji problemowej; zachęta do zdobywania wiedzy; komentarz bieżących czynności. Ponadto zgromadzeniu prezentowanych wyników posłużyła również obserwacja jawna, uczestnicząca, nauczycielek/nauczycieli podczas dwudniowych spotkań diagnozujących.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 1. Staż pracy nauczycielek/nauczycieli

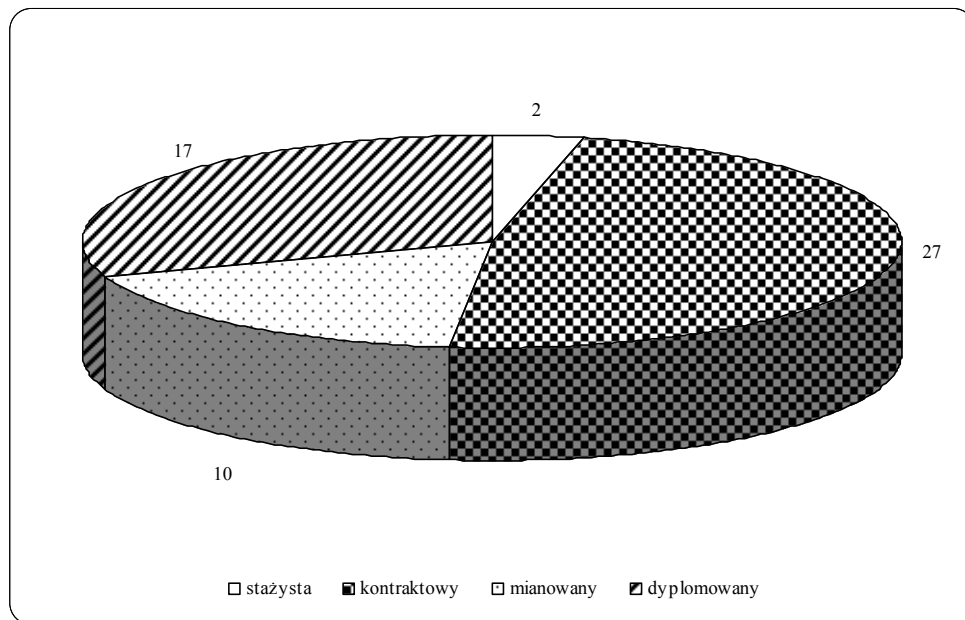
Źródło: Dane biura projektu

W Projekcie „Nauczyciel obróbki mięsa w szkole XXI wieku” udział wzięło 56 osób, w tym zdecydowana większość to kobiety (44 osoby). Nauczycielki/nauczyciele biorący udział w projekcie to w większości osoby pracujące w szkole nie dłużej niż 10 lat (37 osób), z czego 19 osób legitymizuje się stażem pracy krótszym niż 5 lat.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 2. Stopień zawodowy uczestniczek/uczestników projektu

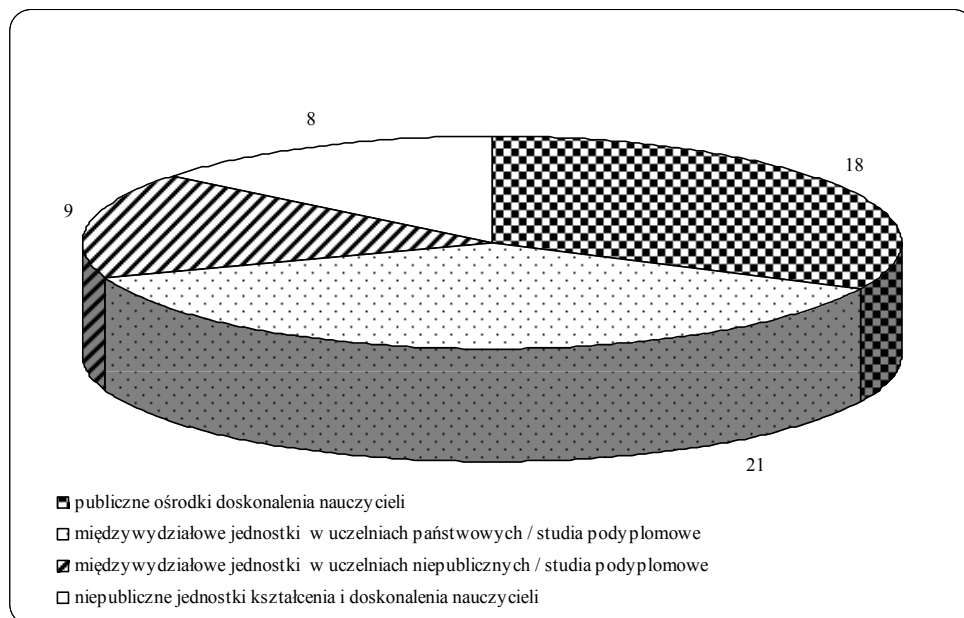
Źródło: Dane biura projektu

Najliczniejszą grupę (27 osób), pod względem stopnia zawodowego, stanowią nauczycielki/nauczyciele ze stopniem nauczyciela kontraktowego. Tylko 2 osoby to nauczycielki/nauczyciele stawiający pierwsze kroki w zawodzie nauczyciela obróbki mięsa, zatrudnione na stanowisku stażysty.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 3. Rodzaj placówki nadającej uprawnienia pedagogiczne

Źródło: Dane biura projektu

Zdecydowana większość badanych (39 osób) uzyskała uprawnienia pedagogiczne, podczas realizacji studiów, w międzywydziałowych jednostkach uczelni państwowych i niepublicznych. Pozostałe osoby to absolwenci publicznych ośrodków doskonalenia nauczycieli (Ośrodki metodyczne, Centra Kształcenia Nauczycieli) oraz niepublicznych jednostek kształcenia i doskonalenia zawodowego (ZDZ, Niepubliczne Centra Kształcenia, Niepubliczne Ośrodki Kształcenia).

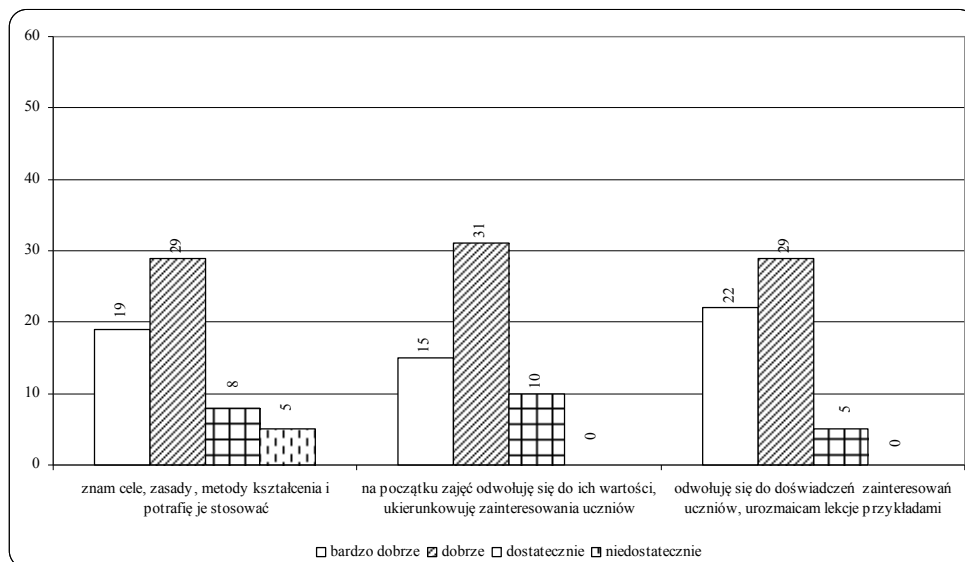
3. Omówienie wyników

W tej części opracowania zostanie przedstawiony wynik samooceny uczestniczek/uczestników projektu w kilku podstawowych kategoriach dydaktycznych. Dalsza część raportu dotyczyć będzie analizy uzyskanych przez nauczycielki/nauczycieli wyników wiedzy i umiejętności dydaktycznych oraz porównanie ich z samooceną badanych.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 4. Samoocena nauczycielek/nauczycieli

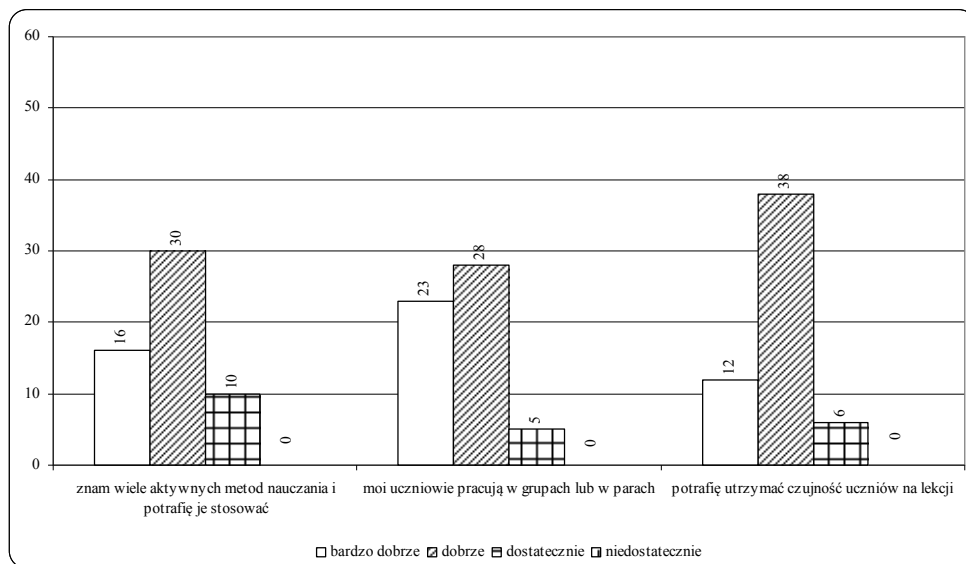
Źródło: badania własne

Nauczycielki/nauczyciele biorący udział w Projekcie „Nauczyciel obróbki mięsa w szkole XXI wieku” w zdecydowanej większości (48 osób) są przekonani, iż posiadają wysoki i bardzo wysoki poziom wiedzy z zakresu podstaw dydaktyki, tzn. zasad, metod, celów kształcenia a także potrafią zastosować je podczas swojej pracy z uczniami. Pięć osób przyznało, że treści z tego obszaru są dla nich nieznane. Podobnie swą wiedzę i umiejętności ocenili/ocenili uczestniczki/uczestnicy Projektu w kategoriach wiązania teorii z praktyką, uświadamiania celów i zadań, przystępności przekazywanej wiedzy. Nauczycielki/nauczyciele według własnych opinii, ukierunkowują zainteresowania uczniów na nowy materiał, odwołują się do jego wartości (46 osób), a także podają przykłady i odwołują się do doświadczeń i zainteresowań swoich uczniów (51 osób).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 5. Samoocena nauczycielek/nauczycieli

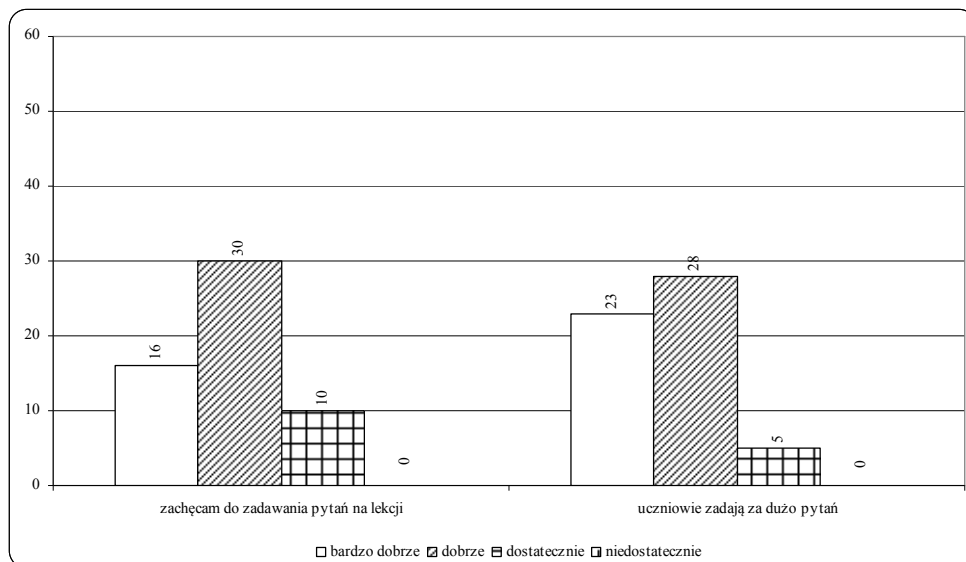
Źródło: badania własne

W zdecydowanej większości nauczycielki/nauczyciele deklarują znajomość oraz wykorzystywanie w codziennej pracy aktywnych metod nauczania (46 osób), prawie wszyscy spośród badanych (51 osób) zachęcają uczniów do pracy w grupach lub parach, oraz potrafią utrzymać czujność uczniów na lekcji, choć w tej kategorii jedynie 12 osób opanowało tę umiejętność w stopniu bardzo dobrym.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 6. Samoocena nauczycielek/nauczycieli

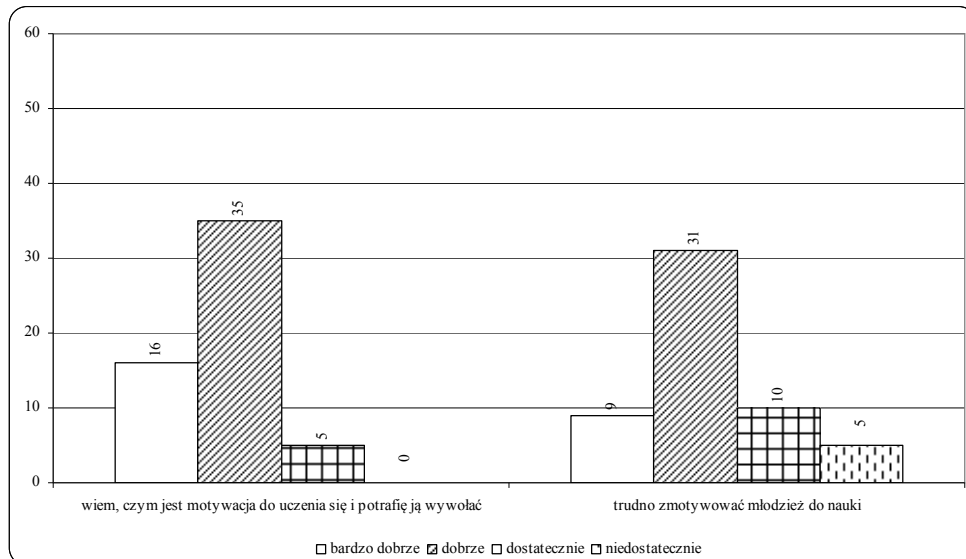
Źródło: badania własne

Aktywność na lekcji to między innymi dialog – rozmowa między nauczycielem a uczniem. Większość uczestniczek/uczestników (46 osób) deklaruje, że zachęca uczniów do zadawania pytań, rozmów jednakże jeszcze więcej nauczycielek/nauczycieli (51 osób) uznaje, że uczniowie zadają za dużo pytań na lekcji.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 7. Samoocena nauczycielek/nauczycieli

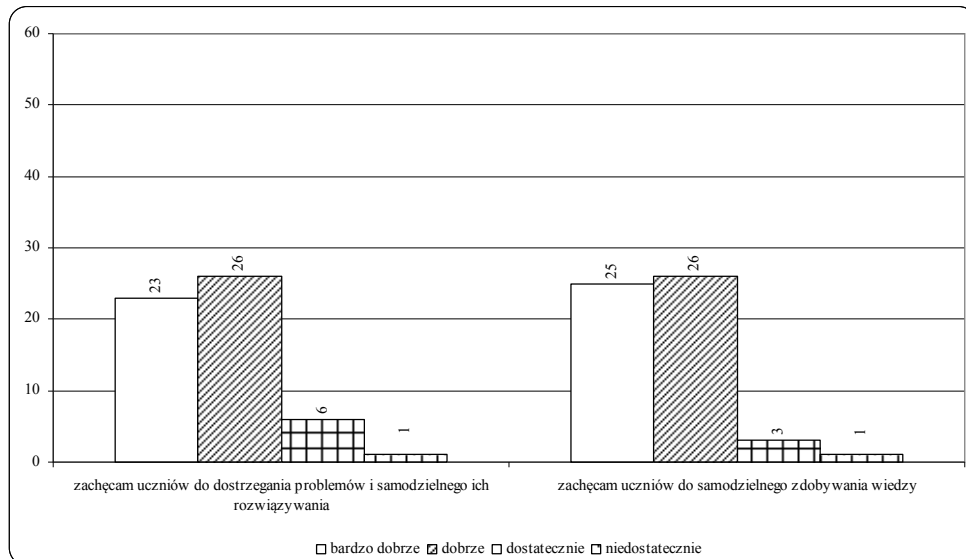
Źródło: badania własne

Bardzo wysoko uczestniczki/uczestnicy projektu oceniają swe kompetencje do motywowania uczniów – 51 osób uważa, że wie czym jest motywacja do uczenia się i potrafi skutecznie zastosować tę teorię w praktyce. Piętnastu nauczycieli jest zdania, że stosunkowo łatwo zmotywować dziś młodzież do nauki, lecz 40 osób jest zdania, iż jest to trudne zadanie.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 8. Samoocena nauczycielek/nauczycieli

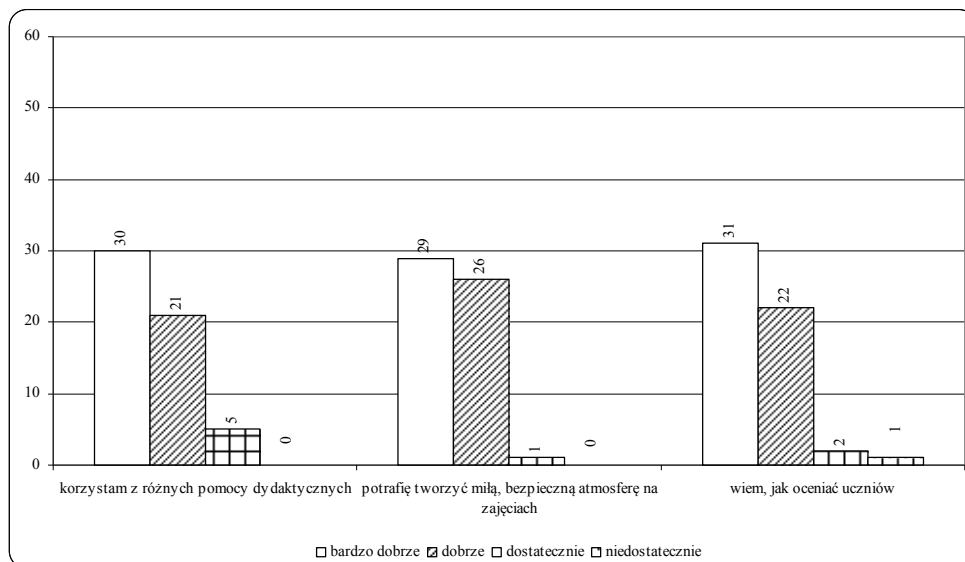
Źródło: badania własne

Konstruowanie wiedzy na lekcjach, motywowanie do samokształcenia to najwyżej ocenione wśród katalogu umiejętności współczesnego nauczyciela. Uczestniczki/uczestnicy projektu są zdania, iż dysponują takimi kompetencjami w wysokim (26 osób, 26 osób) i bardzo wysokim stopniu (23 osoby, 25 osób).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 12. Samoocena nauczycielek/nauczycieli

Źródło: badania własne

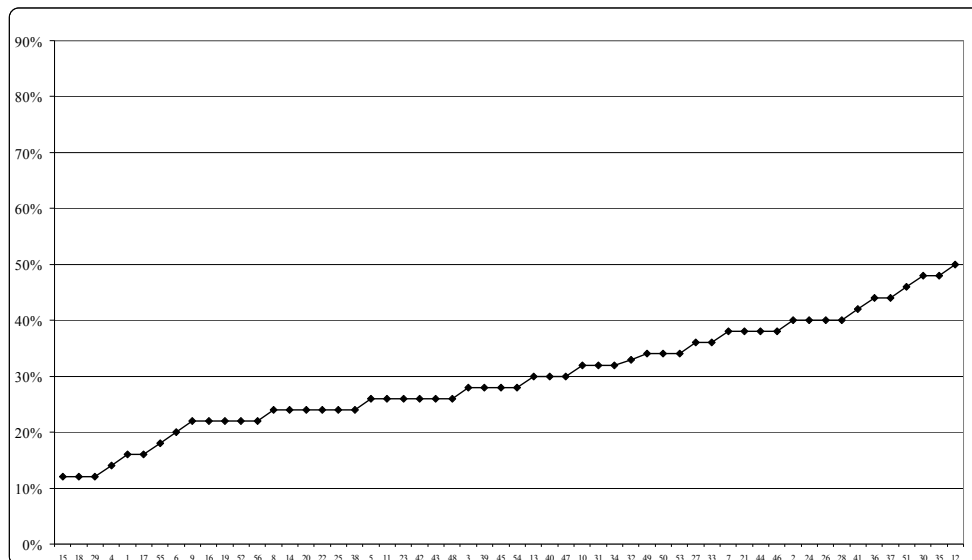
Najwyżej ocenionymi przez nauczycielki/nauczycieli umiejętnościami z zakresu dydaktyki okazały się: umiejętność korzystania z różnych pomocy dydaktycznych, tworzenia miłej i bezpiecznej atmosfery na zajęciach oraz umiejętność oceniania uczniów.

Samoocena kompetencji dydaktycznych uczestniczek/uczestników projektu jest wysoka. Zgodnie z własnymi deklaracjami nauczycielki/nauczyciele posiadają wiedzę z zakresu dydaktyki i potrafią ją stosować na co dzień - ukierunkowując zainteresowania uczniów, odwołując się do wartości zajęć, do wiedzy i emocji uczniów, podając interesujące przykłady. Badane/badani są przekonani o wysokim poziomie swych kompetencji z zakresu aktywnego nauczania – pracują w grupach, utrzymują czujność uczniów, zachęcają do zadawania pytań, dostrzegania i samodzielnego rozwiązywania problemów. Opinia dotycząca zbyt częstego zadawania pytań przez uczniów uwypukla dwuznaczność opinii nauczycielek/nauczycieli, wskazując bądź to na zbyt wygórowaną samoocenę badanych lub na nazbyt srogą opinię o swych uczniach. Większość nauczycielek/nauczycieli uważa, że trudno dziś zmotywować uczniów do nauki, utrzymując jednocześnie, iż potrafi skutecznie wywołać motywację wśród swoich wychowanków.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 9. Wyniki testu wiedzy poszczególnych nauczycielek/nauczycieli

Źródło: badania własne

Wyniki testu wiedzy oscylują pomiędzy 12 a 50 % poprawnych odpowiedzi. Z czego 42 osoby odpowiedziały poprawnie na 20-40% pytań. Największe problemy sprawiły badanym pytania z zakresu podstaw dydaktyki, procesu oceniania uczniów a także procesu motywacji. Na poziomie dostatecznym/dobrym uplasowała się wiedza nauczycielek/nauczycieli z zakresu aktywnego nauczania, uczenia się a także ewaluacji procesu dydaktycznego i autoewaluacji nauczycieli.

Tabela 1. Ocena poziomu wiedzy

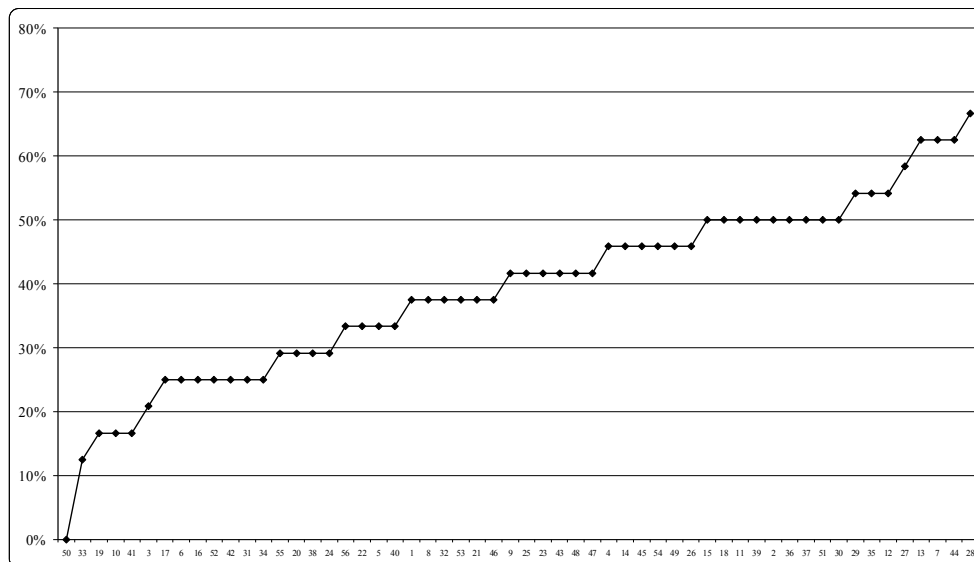
ZAKRES	POZIOM			
	brak	dostatecznie	dobrze	bardzo dobrze
podstawy dydaktyki	27	27	2	-
aktywne nauczanie, uczenie się	13	39	4	-
motywacja	22	26	8	-
ocenianie uczniów	27	14	15	-
ewaluacja, autoewaluacja	12	24	20	-

Źródło: badania własne

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 10. Ocena prezentacji poszczególnych nauczycielek/nauczycieli

Źródło: badania własne

Podczas krótkich, indywidualnych prezentacji dydaktycznych uczestniczki/uczestnicy projektu zaprezentowali bardzo zróżnicowany poziom swych kompetencji (0-67%).

Najslabiej ocenioną kategorią została zachęta do zadawania pytań, pytanie o zrozumienie i wątpliwości – tylko 3 osoby zastosowały ten zabieg podczas prezentacji. Podobnie, na niedostatecznym poziomie, znalazły się kategorie zachęty do zdobywania wiedzy, samokształcenia uczniów, budowania sytuacji problemowej i samodzielnego rozwiązywania problemów, myślenia, a także kategoria budowania przejrzystej struktury zajęć, systematyzowania wiedzy, podsumowywania oraz umiejętność odwoływania się do wiedzy potocznej uczniów, ich emocji, uczuć.

Większość nauczycielek/nauczycieli zaprezentowała średni poziom umiejętności w następujących kategoriach: przedstawienie celu i wartości prezentowanego materiału, ukierunkowanie na nowy materiał, język werbalny, mowa ciała oraz nawiązywanie do zdobytej wcześniej wiedzy słuchaczy. Najczęściej popełnianymi błędami w kategoriach język werbalny i mowa ciała były liczne zdrobnienia: „mięsko”, „jajeczko”, „bułeczka”, „żółteczko na środeczku mięska” oraz powtórzenia „tak”, „moi drodzy”, a także brak gestykulacji.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kategoria „zadawanie pytań” ujawniła dużą biegunowość występowania wśród badanych - uczestniczki/uczestnicy angażowali słuchaczy do rozmowy lub w ogóle nie nawiązywali kontaktu z pozostałymi badanymi. Najlepiej ocenianym obszarem prezentacji dydaktycznych został komentarz bieżących czynności – nauczycielki/nauczyciele na ogół rzeczowo i zrozumiale komentowali wykonywane przez siebie czynności.

Tabela 2. Ocena prezentacji

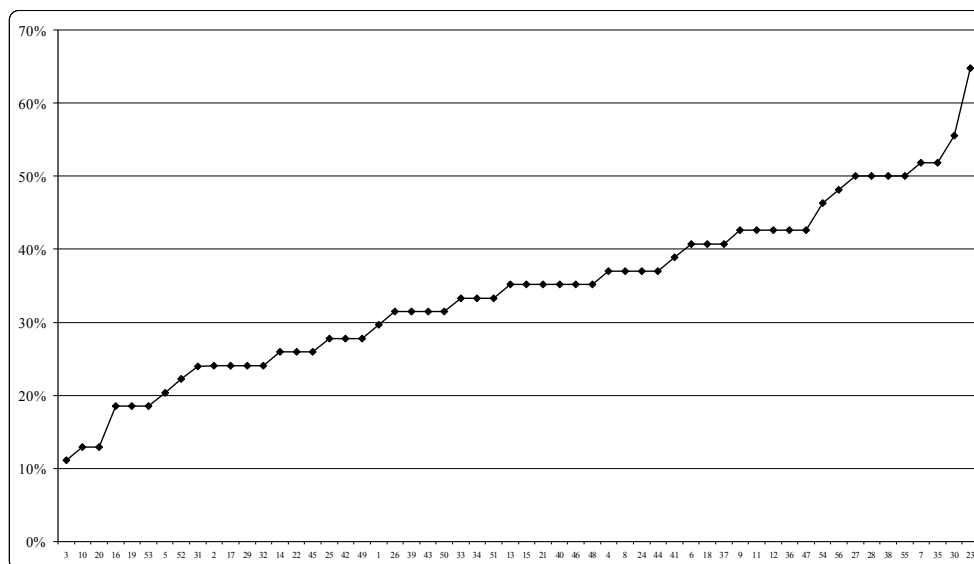
OBSZAR	WYSTĘPOWANIE		
	NIE	ŚREDNIO	TAK
cel i wartość	2	49	5
ukierunkowanie na nowy materiał	16	16	22
odwołanie się do doświadczeń, uczuć	35	14	7
język werbalny	3	33	20
mowa ciała	2	33	21
zachęta do zadawania pytań	54	2	1
nawiązanie do poprzednich zajęć	28	14	14
organizacja	40	12	4
zadawanie pytań	22	8	26
budowanie sytuacji problemowej	46	6	4
zachęta do zdobywania wiedzy	50	5	1
komentarz bieżących czynności	4	22	30

Źródło: badania własne

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 11. Ocena lekcji poszczególnych nauczycielek/nauczycieli

Źródło: badania własne

Poziom oceny lekcji, podobnie jak prezentacji dydaktycznej był zróżnicowany i zawierał się w przedziale od 11 do 66%. Najczęściej stosowaną przez uczestniczki/uczestników projektu metodą była demonstracja – wykonywana na początku zajęć, bądź też podczas prac wykonywanych przez uczniów. W kilku przypadkach, celem wprowadzenia w tematykę lekcji zastosowano prezentacje multimedialne (4), karty pracy (2), instrukcje wykonania potrawy (5), tablicę lub flipchart, na której zapisano etapy prac kuchennych, lub przepis kulinarny (21), rzadko łącząc ze sobą różne rodzaje pomocy dydaktycznych.

Analiza 56 zapisów DVD lekcji przeprowadzonych przez uczestniczki/uczestników projektu pozwala opisać schemat według, którego przebiegała większość lekcji. Początek zajęć to przedstawienie tematu lekcji i etapów jego realizacji, bez wyraźnego zaprezentowania korzyści jakie z niego płyną. Następnie, kilkuminutowe wprowadzenie w tematykę zajęć, najczęściej w formie prelekcji lub pogadanki, bez nawiązania do doświadczeń, planów uczniów, ich emocji, odczuć ani wiedzy potocznej. Kolejny etap to praca w grupach lub parach, w składzie narzuconym przez nauczyciela i z podziałem obowiązków również przez niego zaplanowanym („Ania zajmie się ziemniakami a Iwona ubijaj mięso”). Podczas realizacji prac kuchennych nauczycielka/nauczyciel bądź to odsuwa się na dalszy plan, reagując na nieliczne pytania uczniów, bądź też systematycznie podchodzi

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

do każdego z zespołów, zadając „robocze” pytania („Dlaczego tak mało wody zagotowałeś?”), komentując działania uczniów („Za luźne to mięso...”, „Nierówne kawałki...”, „Ona kroci to Ty posprzątaj...”) lub zadając pytania, na które sam odpowiada, albo też stosuje technikę dokańczania zdań. Etap końcowy lekcji to prezentacja wykonanych dań i często wspólna degustacja, po której brakuje jednak rzeczowego, wspólnego podsumowania, porównania sposobów wykonywania i podania potraw, analizy zastosowanych rozwiązań, autooceny, wnioskowania.

Najniżej ocenianą kategorią zostało wykorzystywanie aktywnych metod nauczania, zachęcanie do samodzielnego zdobywania wiedzy i umiejętności, odwoływanie się do wiedzy potocznej, emocji, uczuć, zainteresowań uczniów, pytanie o zrozumienie, wątpliwości, zachęcanie do samodzielnego działania, myślenia i rozwiązywania problemów. Nauczycielki/nauczyciele bardzo rzadko urozmaicali swe lekcje przykładami a także wzbudzali motywację do nauki stosując chociażby nagrody czy pochwały.

Kategoria oceniona na ocenę dostateczną to utrzymywanie czujności uczniów na przykład poprzez weryfikowanie praw, zasad lub stosowanie „przynęt” w postaci ciekawostek z zakresu nauczanego przedmiotu. Na nieco wyższą ocenę zasługują: umiejętność budowania struktury lekcji, ukierunkowywanie uczniów na nowy materiał, korzystanie z różnorodnych pomocy dydaktycznych, nawiązywanie do opanowanego już przez uczniów materiału, przestrzeganie struktury zajęć, podsumowywanie zajęć a także organizowania pracy w grupach. Na poziomie dobrym należy ocenić następujące umiejętności nauczycielek/nauczycieli: prezentowania pozytywnej mowy ciała, zadawania pytań i dydaktycznego przybliżania, naprowadzania oraz budowania dobrej atmosfery podczas lekcji.

Najwyżej oceniona kategoria to umiejętność skutecznego komunikowania się. Nauczycielki/nauczyciele używają języka fachowego lecz zrozumiałego dla uczniów, poprawnie emitują i intonują swe wypowiedzi. Najczęściej notowanymi błędami były zdrobnienia, powtórzenia oraz zwracanie się do uczniów w trzeciej osobie lub też w formie bezosobowej.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Tabela 3. Ocena lekcji

ZAKRES	POZIOM			
	nigdy (brak)	rzadko (dostatecznie)	często (dobrze)	zawsze (bardzo dobrze)
przedstawia cel i wartość lekcji, buduje strukturę	-	20	34	2
ukierunkowuje uczniów na nowy materiał	9	19	20	8
odwołuje się do wiedzy potocznej uczniów, emocji, uczuć, doświadczeń i zainteresowań	45	9	1	1
wywołuje motywację do nauki, mobilizuje do wysiłku, stosuje nagrody, pochwały	23	31	2	-
korzysta z pomocy dydaktycznych	23	22	7	4
skutecznie się komunikuje	-	2	24	30
prezentuje pozytywną mowę ciała	-	14	24	18
podaje przykłady	29	18	9	-
zadaje pytania, naprowadza	7	14	11	24
pyta o zrozumienie, wątpliwości, zachęca do zadawania pytań	41	10	4	1
nawiązuje do opanowanego materiału np. z poprzednich zajęć	23	17	9	7
przestrzega struktury zajęć, systematyzuje, uogólnia, podsumowuje	18	14	20	4
utrzymuje czujność uczniów np. weryfikując zasady, prawa, stosując "przynęty"	21	23	11	1
uczy samodzielnego działania, myślenia, rozwiązywania problemów	44	10	2	-
zachęca do samodzielnego zdobywania wiedzy	54	2	-	-
wykorzystuje aktywne metody nauczania	55	1	-	-
konsekwentnie organizuje pracę w grupach, w parach	15	23	18	-
tworzy dobrą atmosferę	-	19	34	3

Źródło: badania własne

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

4. Wnioski

Uczestniczki/uczestnicy Projektu „Nauczyciel obróbki mięsa w szkole XXI wieku” wysoko ocenili swoje kompetencje dydaktyczne zarówno w sferze teoretycznej jak i praktycznej. Przeprowadzone analizy testów wiedzy dydaktycznej, prezentacji dydaktycznych oraz zarejestrowanych lekcji nie potwierdzają opinii nauczycielek/nauczycieli na temat ich kwalifikacji.

Najniższy poziom wiedzy (a jednocześnie największy dysonans między samooceną a wynikiem testu wiedzy) badani prezentują w obszarze procesu oceniania uczniów, podstaw dydaktycznych oraz teorii motywacji.

Najniżej ocenianymi umiejętnościami podczas prowadzenia prezentacji oraz lekcji były: wykorzystanie aktywnych metod nauczania, zachęcanie do samokształcenia, budowanie sytuacji problemowej, zachęcanie do samodzielnego myślenia, działania i rozwiązywania problemów oraz zachęta do zadawania pytań, pytanie o zrozumienie czy wątpliwości, a także wywołanie motywacji do nauki.

Nauczycielki/nauczyciele uczestniczący w Projekcie „Nauczyciel obróbki mięsa w szkole XXI wieku” prezentują szczególnie niski poziom kompetencji dydaktycznych w zakresie nauczania problemowego. Tworzą dobrą atmosferę na lekcjach, sprawnie się komunikują, wprowadzają uczniów do nowego materiału, organizują pracę swoim wychowankom. Pracują jednak wciąż według zasad „tradycyjnej dydaktyki”. Nauczycielki/nauczyciele zabiegają przede wszystkim aby danie, które jest produktem finalnym, zostało prawidłowo wykonane, odbierając uczniowi inwencję, twórczość, samodzielność. Nagrane lekcje często powielały schemat, w którym to nauczyciel był aktywny - mówił, decydował, mówił, podsumowywał, mówił, oceniał, mówił, smakował i jeszcze raz mówił – uczniowie często pełnili rolę niemych pracowników, czasem odpowiadających na rutynowe pytania nauczycielki/nauczyciela.

Tak kształtowany absolwent nie sprostą wymaganiom zmieniającej się rzeczywistości, w której najistotniejszymi umiejętnościami są obecnie: umiejętność pracy zespołowej, umiejętność komunikowania się z innymi, rozwiązywania problemów, wysłuchiwanie innych i brania pod uwagę ich poglądów, umiejętność korzystania z różnych źródeł informacji, porządkowania i łączenia rozmaitych porcji wiedzy, umiejętność radzenia sobie z niepewnością i złożonością a także organizowanie i ocenianie własnej pracy.

Raz zdobyte uprawnienia pedagogiczne nie uprawniają do posługiwania się tymi samymi, nieaktualizowanymi wiadomościami do końca „trwania pracy w szkole”. Warsztat pracy nauczyciela zawodu wymaga ciągłej aktualizacji i doskonalenia. Obecne wyzwanie dla badanych nauczycielek/nauczycieli to wyjście poza „model, w którym dobrze poinformowana osoba oferuje swoją wiedzę innym” [Dylak 2000].

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

W związku z oceną kompetencji dydaktycznych nauczycielek/nauczycieli w w/w projekcie należy podjąć działania takie jak:

- samodoskonalenie warsztatu pracy nauczyciela poprzez lekturę, kursy z zakresu aktywnych metod nauczania, motywacji i oceniania uczniów;
- uwzględnienie w kolejnych, podobnych projektach praktycznych zajęć, warsztatów dla uczestniczek/uczestników projektu, dotyczących przede wszystkim aktywnych form i metod kształcenia, dzięki którym wiedza i umiejętności konstruowane są podczas pracy na lekcji i stanowią główny cel pedagogicznych zmagania nauczyciela i ucznia.

5. Literatura

Dylak S. (2000). *Nauczycielskie ideologie pedagogiczne a kształcenie nauczycieli*, w: *Pedagogika w pokoju nauczycielskim*, red. K. Kruszewski, WSiP, Warszawa.

Dzierzgowska J. (2005). *Jak uczyć metodami aktywnymi?*, Fraszka Edukacyjna, Warszawa.

Komar W. (2000). *Współczesność i nauczyciel – perspektywy edukacji bez dogmatów?*, Wydawnictwo Akademickie ŻAK, Warszawa.